

Ref 29**En arbetslöshetskassa ska i samband med omprövning av beräkningen av en företagares dagsförtjänst beakta ett beslut om slutlig skatt som meddelats efter arbetslöshetskassans grundbeslut.**

37 § första stycket och 61 § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 15 maj 2024 följande dom (mål nr 3095-23).

Bakgrund

1. Den allmänna arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som syftar till att underlätta ekonomiskt under perioder mellan arbeten. Arbetslöshetsförsäkringen omfattar både arbetstagare och företagare. Ersättningen lämnas i form av en dagpenning antingen som en grundersättning eller som en ersättning baserad på inkomst. När en företagare ansöker om arbetslöshetsersättning ska underlaget för beräkningen av dagsförtjänsten grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av det senaste beslutet om slutlig skatt. Beslut av en arbetslöshetskassa i ärenden om rätt till ersättning ska omprövas av arbetslöshetskassan om det begärs av den enskilde.

2. Småföretagarnas arbetslöshetskassa beslutade att A.A.H., som var företagare, hade rätt till arbetslöshetsersättning från maj 2020. Beräkningen av dagsförtjänsten grundade sig på det beslut om slutlig skatt från 2018 som fanns tillgängligt vid beslutstidpunkten.

3. A.A.H. begärde omprövning av beslutet. I samband med det lämnade han in ett beslut om slutlig skatt för 2019 och ville att hans dagsförtjänst i stället skulle beräknas på det underlaget. Arbetslöshetskassan omprövade beslutet men ändrade det inte. Enligt arbetslöshetskassan var grundbeslutet korrekt eftersom Skatteverket ännu inte hade fattat något beslut om slutlig skatt för 2019 när grundbeslutet fattades.

4. A.A.H. överklagade till Förvaltningsrätten i Växjö som avslog hans överklagande.

5. Efter det att A.A.H. överklagat till Kammarrätten i Jönköping upphävde domstolen underinstansernas avgöranden avseende beräkning av A.A.H:s dagsförtjänst och återförvisade målet till Småföretagarnas arbetslöshetskassa för ny prövning. Enligt kammarrätten borde arbetslöshetskassan ha beaktat det beslut om

slutlig skatt som hade kommit in till arbetslöshetskassan före omprövningsbeslutet.

Yrkanden m.m.

6. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och att förvaltningsrättens avgörande ska fastställas.

7. *A.A.H.* anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

8. Frågan i målet är om en arbetslöshetskassa i samband med omprövning av beräkningen av en företagares dagsförtjänst ska beakta ett beslut om slutlig skatt som meddelats efter arbetslöshetskassans grundbeslut.

Rättslig reglering m.m.

9. I 37 § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring anges att när underlag för beräkning av dagsförtjänst för företagare bestäms ska dagsförtjänsten grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av senaste beslut om slutlig skatt.

10. Av 61 § första stycket framgår att beslut av en arbetslöshetskassa i ärenden om rätt till ersättning enligt lagen ska omprövas av kassan, om det begärs av den enskilde som beslutet angår.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

11. Enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring har den enskilde rätt att begära omprövning av ett beslut om rätt till ersättning. I lagen ges inte någon närmare ledning kring vad en omprövning ska omfatta och vilket underlag som ska beaktas.

12. Av förarbetena till motsvarande bestämmelser om omprövning i den upphävda lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring framgår dock att lagstiftaren vid utformningen av bestämmelserna har haft reglerna som gäller inom socialförsäkringen som förebild (prop. 1983/84:126 s. 18 f.). En begäran om omprövning inom socialförsäkringen innebär att Försäkringskassan ska göra en ny fullständig prövning av sakfrågan, vilket medför att när Försäkringskassan fattat beslut efter omprövningen har den prövat sakfrågan två gånger (prop. 2008/09:200 s. 578).

13. Dagsförtjänsten ska spegla den sökandes inkomst före arbetslösheten (prop. 2009/10:120 s. 88). Det finns inte något i lagen om arbetslöshetsförsäkring eller i förarbetena som talar för att

beräkningen vid en omprövning av dagsförtjänsten endast ska grundas på underlag som fanns tillgängligt vid tidpunkten för grundbeslutet, och därmed avvika från vad som gäller vid omprövningar på socialförsäkringens område.

14. Högsta förvaltningsdomstolen finner därför att vid en omprövning på begäran av en företagare ska arbetslöshetskassan göra en ny fullständig prövning av sakfrågan. Därvid ska även bestämmelsen i 37 § lagen om arbetslöshetsförsäkring beaktas. Det innebär att när ett underlag för beräkning av dagsförtjänst för företagare bestäms ska dagsförtjänsten grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av det senaste beslutet om slutlig skatt.

15. När Småföretagarnas arbetslöshetskassa fattade beslut med anledning av A.A.H:s begäran om omprövning fanns det ett beslut om slutlig skatt för 2019. Arbetslöshetskassan borde därför ha beräknat A.A.H:s dagsförtjänst på den inkomst från verksamheten som framgick av detta senare beslut om slutlig skatt.

16. Kammarrättens avgörande är således riktigt och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens överklagande ska därför avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Bull, Baran, Haggren* och *Medin*. Föredragande var justitiesekreteraren Hedvig Areskoug.

Förvaltningsrätten i Växjö (2022-07-05, Mårtensson):

Beslut om slutlig skatt som i tid meddelats efter i vart fall A-kassans grundbeslut har inte ansetts kunna utgöra underlag för fastställandet. Inte heller har det ansetts finnas utrymme för att göra en preliminär beräkning utifrån t.ex. kontrolluppgift för att den sedan ska justeras i efterhand då Skatteverket fattat ett beslut om slutlig skatt (se bl.a. Kammarrätten i Stockholms dom den 3 november 2014 i mål 860-14 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 14 juni 2016 i mål 542-16). A-kassan har således att utgå ifrån det senaste taxeringsbeslutet. Vad A.A.H. anfört leder inte till någon annan slutsats. Annat har inte framkommit än att A.A.H:s ersättning är korrekt uträknad. A-kassan har därför haft fog för sitt beslut och A.A.H:s överklagande ska således avslås.

– Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten i Jönköping (2023-04-20, Rosell, Ragnesten och Lunning):

Av 37 § första stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att när underlag för beräkning av dagsförtjänst för företagare bestäms ska dagsförtjänsten grundas på den inkomst från verksamheten som framgår av senaste beslut om slutlig skatt. Enligt 50 § lagen om arbetslöshetsförsäkring får en arbetslöshetskassas beslut inte överklagas av en enskild innan kassan har omprövat sitt beslut.

Frågan i målet är om det beslut om slutlig skatt som har kommit in till arbetslöshetskassan efter grundbeslutet men före omprövningsbeslutet ska beaktas vid prövningen.

Av förarbetena till 37 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framkommer att syftet med bestämmelsens utformning bland annat är att förenkla handläggningen. Detta görs genom att knyta beräkningen av dagsförtjänsten till det senaste beslutet om slutlig skatt och att uppgifterna om inkomst på detta sätt enkelt kan kontrolleras. Av förarbetena framkommer även att lagstiftaren anser att dagsförtjänsten bör spegla den sökandes inkomst före arbetslösheten. Det görs en jämförelse med situationen för anställda där det anges att "(ä)ven för anställda gäller principen om att den senaste tolv månadersperioden ska ligga till grund för beräkning av den sökandes dagsförtjänst" (se prop. 2009/10:120 s. 88).

Ordalydelsen i 37 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och yttrandena i förarbetena talar för att beräkningen ska göras på underlag om inkomster som ligger så nära arbetslösheten i tiden som möjligt. Av ordalydelsen i bestämmelsen kan inte heller utläsas att det finns en begränsning till att beakta det underlag som finns vid tidpunkten för grundbeslutet.

Enligt förvaltningsrättslig praxis i socialförsäkringsmål utgörs prövningsramen av vad som har förekommit i målet fram till omprövningsbeslutet. Förutsatt att en begäran om omprövning begärs i rätt tid sträcker sig myndighetens handläggning fram till och med tidpunkten för omprövningsbeslutet. Vid en omprövning ska en ny fullständig prövning av sakfrågan göras som omfattar då tillgängliga underlag.

Prövningsramen för mål enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring visar stora likheter med prövningsramen i socialförsäkringsmål. Kammarrätten finner att det vid tillämpningen av 37 § lagen om arbetslöshetsförsäkring inte finns skäl att frångå förvaltningsrättslig praxis att beakta underlag som har kommit in innan omprövningsbeslutet fattas. En sådan hantering äventyrar inte arbetslöshetskassans administration eller kontrollmöjlighet men ökar förutsättningarna för ett mer materiellt korrekt beslut vid beslutstillfället. Ett beslut om slutlig skatt som har kommit in till arbetslöshetskassan före omprövningsbeslutet bör följaktligen beaktas vid prövningen. Så har inte skett i det överklagade beslutet. Underinstansernas avgöranden ska därför upphävas och målet återförvisas till Småföretagarnas arbetslöshetskassa för ny prövning.

– Kammarrätten upphäver underinstansernas avgöranden avseende beräkning av A.A.H:s dagsförtjänst och återförvisar målet till Småföretagarnas arbetslöshetskassa för ny prövning i enlighet med vad som framgår av kammarrättens domskäl.